

VENTA
30 exemplars 1 pesseta
Un número solt
5 cèntims

SUSCRIPCIÓ
Espanya
Un trimestre 1 pesseta
EXTRAORDINARI
Un trimestre 2 pessetas

PERIÒDICHI POLITICH VERMELL.

¡A DIVERTIRSE!

Las festas extraordinarias de la Exposició Universal y de la Mercè s' acabaran aviat, y es quasió d' aprofitar lo que 'ns queda si volém dir que 'ns hem divertit ab los gastos extraordinaris pagats (ó quedats á deure) pel Ajuntament.

Per fortuna, obrint los diaris de nostra capital, trobarem per aquestos dias lo programa d' unas Festas de la coronació de la imatge de las Mercés, que 'ns ve que ni de motllo pera ferms passar lo mal humor.

En primer lloch, están encarregats dels principals papers de la funció un parell de dotzenas de bisbes, expectable per si sol capis d' astraure més concurrencia á una iglesia ó si curs d' una profesó, que á la esta-ó de Sarriá si tingó d' arribarhi? Noy de Tona ó algun altre elevat personatge de la política que 's fa á Madrid contra 'ls espanyols.

També pendrà part activa en las ceremonias nostre indispensable alcalde, varios altres companys seus de la Casa gran, una munió de capellans y freres, y fins personas se diu que hi haurá de tota mena.

Pero no 'ns desboquem y aném poquet á poch explicant las parts d' aquestas festes á nostres llegidors.

Las festas piadosas comensarán lo dijous, es á dir, lo dia abans de la sortida d' aquest número, ab una profesó á la menuda pera treginar lo tabernacle de la Santa desde la Mercè á la catedral.

Com ja diu lo ditxo «Deu nos ne guert d' un ja esta fet», deixém lo ja excusat y aném á lo que 's farà.

Divendres y dissapte la profesó anirà per dintre; es á dir, poch menos que si 's traca d' un judici oral á porta tancada. Las funcions serán pels de casa, puig ab miquels, reparadoras, lluscos, nillas de la Maria y de la Teresa, Tabulas y demás cucas extranyas n' hi haurá pera omplir fins dalt dels cubells lo safróg espiritual.

Arribant al diumenge ja será tot una altra cosa. Aquell dia s' obriran las portas de la plassa molt abans de comensar la funció, puig farán d' escenari los carrers de Barcelona.

Tot fentnos un repicament general, (ó brigadier si 'l general no 'ls acomoda), la companyia de bisbes anirà al cuerpo de guardiá passant per Santa Llúcia 't tregui 'ls ulls.

En sixt en Rius y Tauler ja s' haurá reunit ab los seus á Casa Nostra, y al só de bombo y platets cap á la catedral falta gent, ahunt en nom dels lectors de LA TRAMONTANA y demás barcelonins, presentarà unas coronas al bisbe, pera que las beneixi y després hi entrami la imatge que 's té de coronar.

Y aixis que s' haurán dedicat d' zow as las coronas d' en Rius y Tauler, las campanas de todas las iglesias nos farán la replicacions, las orgas, bandas y orquestas tocarán la marxa real y 's farán tronades á la plassa com en los poblets y desde Montjuich se dispararán canonas igual que si haguda tornat á parir la reyna.

Pero quan se tregura la grossa será á la tarde. Allá á las quatre sortirà una profesó general (onremhi ab los generals) en que hi anirà todas 'ns requincaillas religiosas, desde 'ls bendarras de las confrerías, fins á tabernacles y pendons de todas las parroquias.

«Un pendó principal hi sigui acceptat pel rey; (aixis ho diuhen los periòdichs) » y en son nom lo portará l' excelentissim senyor capis general de Catalunya. Pensant en lo fiscal y la vust anys y un dia de presiri que era 'm demans, per suposar que jo vaig injuriar al real marrech, me deixo caure la ploma al n.º 100 abans que hiarme en averiguacions d' aquestas noticias.

Y tirén avant, que es tert y vul ploure.
Bonas collas d' escolonets ab la camisa fora de las calzoneras á la profesó, y cantarán un himne d' en Verdepaper ab música d' en Rodoreda. (No! Lo que volia ser émul d' en Clavé escribant música de profesó) Ja li dirán de missat! Vetequí ahont lo portará 'l posseire al correy d' un Ajuntament que igual canta un triangi que toca 'l himne de Riego.

Ara ve 'l final de la ceremonia. Escoltin, que cal la pena:
«La imatge será portada en andes y sota tifem; segui-

rán los bisbes ab capa pluvial y mitra y anirá al darrera l' Ajuntament ab guardia d' honor.»

Los bisbes ab capa de fer ploure y darrera l' Ajuntament, si hi deura anar la corporació per aguantar alguns bisbes?

Mes seguim escoltant:
«Al arribar á la Mercè l' alcalde oferirá un grandissim y ostentó ciri á la Verje en nom de la ciutat, y després comensará 'ls besaments á la imatge.»

«Quins gams? Sr. Rusó! Oferirá un ciri á la Verje! Y després petons á las manó Sert que D. Pico es home de comensar, que sí...»

Y acabarà la gran festa del diumenge tirant canonas á Montjuich, y fent unas quantas taraneras á costa de la ciutat y de la fe; los principals actors de las més pesades feynas del dia.

Al dilluna anirá á missa tithom que volés y farà un sermó lo bisbe de la Seo, no sabem si ocupenhe d' aquell Ajuntament, que no fa cas de sas reclamacions contra 'l teatro en projecte, ó parlant de las acciones guerreras de son antecessor lo bisbe Gaisal, confesor de S. M. liberal y tribuayre carli.

Lo diumers y dimecras, darrera de las iluminacions, també hi haurá solennes funcions d' iglesia pel dir de la gent, predicarín jesuítas, aquells que fa més d' un sigle que están expulsats d' Espanya, hi haurá meditació y 's donará indulgencias, amenant los intermedis de la música de la capella.

De segur que 'ls foresters que aquestos darrers dias s'igan á Barcelona no podrán quietarse de no tindre ahont anar á passar lo rato diatres.
Per tot altre abundarán las diversiones públicas.

VUYT DIAS Á BARCELONA
...
CARTAS Á LA DONA
...
EXPOSICIÓN UNIVERSAL
PER J. LLOPART
...
IV

Inolvidable Tuyas: La salut del teu pobre Nofre segueix volada de perills per tots costats. La meva trompa s' ha transformat en regadora, gracias á la incubadora d' encostipats exposada en los jardins del Parca.

Considera si será tremenda la destilació, que todas las nits arribo á casa ab la barretina plena de mocadors y prospectes amatats com una sopa.

En cambi, passo 'ls dias un xich distret, badoquejant amunt y avall per aquellas planurias y palacios; ab lo decidit propósit de investigar 'l pressa tots los recons y donártels á coniar.

Aixis, donchs, prosseguint la comensada tasca de la carta anterior, apuntaré lo més notable de las secciones d' Escultura y Arqueología, instaladas á dreta y esquerra del Palacio de Bellas Arts.

Aunqueoosia es equivalent á Dipósit de tras-tos vellis.

Sera per aixó, que allí s' hi trohan perfectament numeradas las rovelladas llumineras, cadiras y tamborets del temps d' en Serrallonga; uns estrenyacsaps de ferrocolat del rey nano de Polonia; las graellas que leya servir l' inquisidor Torquemada per coure jubeus y 'ls escapulars que tocavan á la venerada pell del glorios Sant Ignasi de Loyola. Será per aixó també, que allí s' admiran uns calsetons brodats ab pels de cabra, del senyor Pere del Punyaleit; arquillas, calzers, salpacers, cornucopias y armaris reconers; uns pechus y guants de plata de la reyna Maria Lluís; lo braguer d' en Fivaller y la retranga del caball de Sant Jordi. En altre

loch de la sala s' hi veuhen ganivetas, escaltapantax, retauls, monedas, trapissos y cobrellits. Allí es ahont encara hi brillan las dauradas cordas del Arpa de David, los bordons del últim violó del Antonet, la ullera d' Hernan Cortés y la cloca d' aquell ou que es la gloria de Colon, Vetequí Tuyas, lo que es Arqueología. Ara vetamé á la ESCULTURA, que es, com si diguessim, la parada d' un santidiguixi.

D' aquesta secció pocas novedades poden constarse, ja que la majoria d' obras exposadas no son més que reproduccions de las moltas que s' aixecan com bolets, per los jardins y plassas de la capital.

Citare únicament com á notables: Lo domador de feraz; un desnó de famella tapada d' ulls, fent equilibris demunt d' una roda; la monja Sor Patrocini que pren lo pols á una criatura; dos venedors de LA TRAMONTANA que jugan á caball-fort; la estatuá equestre del privilegiat senyor Llimona y 'l grupo de LA TRADICIÓN, obra del llorejat artista senyor Querol.

Ara, Tuyas, girém full y cap á fora falta gent. Sabs aquella gabiansa que 't contava l' altre dia, del sistema inodoro? Donchs, á molt poca distancia hi ha crescut un arbre-fanal que fa uns fruys de vidre com caprons de criatura.

Un empleyat de las hortallissas es lo qui 's cuida de regar y sostenir la existencia d' aquell fanómanu de la Naturalesa, esperant que 'n fassi de petis per la collita.

Supeditat per las consideracions que se 'm despertavan á la vista d' aquella rareza, no me hauria adonat de que feya rato que passavan per allí moltas personas dirigintse al Palacio de Ciencias, si un capellán no 'm treu de las mevas cavilacions. Era 'l senyor regent de la villa de Picamassa que 'm preguntava 'l domicili de un tal muzziu Succé. Jo, francament, no sabia de qui 'm parlava y ell s' hauria quedat com abans á no mediárh' uns castellufos que 's dirigan precisament á la barraca del célebre dejunador. ¡Malaguanyada mitje pella! ¡Y d' alló s' admiran los espanyols? ¡Vaya quina gracia! ¡Jo 'm jugo todas las bestias de casa contra 'l nas

d' un regidor que ab menos de vuyt dias los hi emplo tot lo Palacio de mestres d' estudi que,

com lo del nostre poble, dejunan tot l' any! Y no mouhen tant xivarri ni buscan exhibicions.

[Ara veyas, Tuetas, lo que son las cosas! Sortia de la barraca d' en Suqui pensant en los seus dejunis, y una badallera de gana 'm posava las barras en moviment. Per fortuna meva, l' hostal d' en Rius y Tauler té amanidas las paellas a tot hora y uns senyors ab corbata blanca conquistan sis forasters desde la porta. Perque 't formis idea de l' aspecte exterior del gran hostal, te diré que pot compararse a

las casetas de suro que moisen Joseph va pintar de color de zocolata pel pessebre de Nadal. Y en quant a las menjadoras, no cal parlarne: alló es un mirall. En una parsula, al veure tot alló n' hi hauria per quedarse blau, si no fos vatua Nell! que un se torna blanch y groch quan passa comptes. Sopas de such a la Juliana, bunyols de costella ab paperina, una racció de espinas ab pastetas de sabater, sis pets de monja y un gratat de neu: divuit rals y bon profit.

Nada, nada; paciencia y jendevant! A pochos passos del hostal y a la sombra de las acacias, lo ventijol de marina infla de tant en tant las velas d' un d' aqueixos cafés a la fresca, que tant abundan pel recinto de la Indaspusició. Las feynas del servey son desempenyadas per senyoretas francesas. No puch ponderarte los

esforsos que 'm va costar lo desempallegarme d' aquellas servidoras. L' una 'm feya l'ullet, l' altra 'm tocava la barba y aixís procuravan

conquistarme, apurant tots los recursos pera ferme gastar alguns rals. ¡Inútil empenyo! la bossa d' en Notre va quedarse com abans.

Ja veus, rateta meva, com me resisteixo fins al últim punt sempre que 's tracta de seduccions que pugan perjudicarte. ¡Ni las floristas han

pogut may arrencarme més que ternos y rebuffos, a cambi de violas y cumpliments!

Tanquem, donchs, aquest paréntesis de fidelitat conjugal y continuem la passejada, enfilant la gran escalinata de pedra malva que conduex al AQUARIUM ó barraca dels peixos. ¡Deu me valga y quánta pesca!... Aquí sardinas y pagells,

barats y burros; per allá calamarsos, pelayas, granotas y llagostins; pujan, baixan, van y venen y 's passejan com si fossin a cal sogre. ¡Quant celebrada seria la exhibició d' aqueixos exemplars, si fos possible completaria ab la pesca de tants y tants peixos grossos com s' escorran famolenchs pel mar de la política espanyola!!

En fi, siga com vulga, deixemnos de cavilacions y passém a la instalació dels Tabacos falipinos, no sens haver antes visitat la barraca de

la AVICULTURA CATALANA que determina solució a la incubació artificial, encarregantse l' expositor de cobar tots los ous de gallina que 's presentin.

La Compañia falipina ha construït la barraca sobre un munt de jonchs, canyas, estrenyidors y altres escombraries del país. Los dibuixos decoratius del interior, resultan formatos per las diverses mostras del mateix tabaco y la elaboració del género está confiada a una fami-

lia de monas, domesticadas com nosaltres, que treballan los cigarrons a la vista de la gent.

De un tal Marqués de Campo es l' envelat de las estrellas y sarrellets que 's troba més enllá del Lago, a la esquerra. Al peu de la portalada central hi ha la máquina d' un tren que

sols espera una senyal per posarse en marxa: aquest perill imminent es lo que 'm priva de descriure l' interior de la instalació

En cambi puch dirte dels moros lo que may haguera dit y es: que sempre han sigut, son y serán tan personas com nosaltres. Ells han empastifat tots los jardins de las sevas capalletas

comercials, pintadas de brocha gorda. Allí s' hi troban molts productes d' aquell país: collarets de nácar y de coral, dentaduras de mico, banyas de marrueco, casquets vermells, ous d' avestrús, pebeteros, pipas, boquillas, espingardas, matxetes y ganivets. Sols tres cosas son las que no tenen: datils, cocos y figas de moro.

Y acabém, que es tart y vol ploure. Ademés de las paradas de fira, glorietas y pámpols de

vinya, cafés y xocolaterias, kioscos, lletereros y empastes de tots colors y procedencias, s' hi veuhen los barracons de palla que 's valencians

hi remullan las xufias; pajareras per las bestias municipals, armaris, ninots, tauletes de refres-

cos y unas básculas que no marcan la pesada por més céntims que un hi tiri, y que si vols

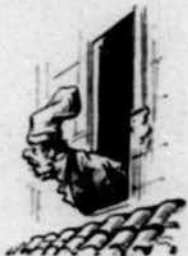
saber lo que pesas ja 't pois esperar ben assegut. Sortint per la porta de l'Adana y recorrent lo passeig que 'n diuen de la Industria... La joya de Catalunya 's presenta magnífica a la vista del espectador.

ferse precis un cambi de guia. Lo bon home m'anava ensenyant las covas de la Esperansa y del Mansueto, las penjairellas del Camarin y 's degotala del Infern.

embocadura d'una mina: lo company del fanalet m'assegura que per allí se surt a Collbató. Ja provarho! m'hi fico tot d'un cop.

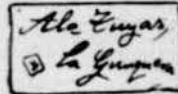
metros sobre 'l tancat de la Bomba!!! Reculant d'aquell Collbató d'enganyifa vaig

entrar al pati del costat ahont 's aixeca la citada Bomba, y pagant cinch pelas van enfilarme junt ab una dotzena més de senyors y senyoras, si be aguantantnos la cúa desde baix perque no arribessim al cel.

més enfonzats que 'l pou de can Matadeus, y veus Barcelona que 'ls carrers semblan clavegueres obertes y les cañas com aquelles que 's compran a la fira de Santa Llúcia.

Y fins a la setmana vinent. Sempre teu NOFRE LLONZA

CARTAS DE FORA

Sant Celoni 15 Octubre de 1888

Amich Director: Tenim en aquesta vila un convent de monjas Teresas que també fa de col·legi, pero ¡quín col·legi! ja li dich jo que n'hi ha pera riure de fastich.

Com avuy es lo tant que diuen elles de la seva patrone, han fet una festa magnífica; tant que fins han estrenat una imatge de fusta, gois y cartró, y com l'han benehida, li han celebrat dintre 'l mateix col·legi un ofici d'upa ab piano y tot, que 's hi tocava 'l capellat Pou (s) Cabrera, ab aquell cuidado ¡ah! que requereixen feynas tan delicadas.

Prou per avuy y fins un altre dia disposi del

RATOLÍ ALAT

La causa seguida contra nostre Director per aquella denuncia que 'l tingué un mes a la presó y que 'n surtí ab la fiança de 4.000 pessetas recollidas per subscripció pública, ha passat a la Audiencia y 'l Fiscal ha fet ja la calificació, demanant la friolera de vuyt anys y un dia de presari y cinchcents pessetas de multa pel Sr. Llu-mas, además de las costas, accessorias, etc., etc.

Y conati que 'l Sr. Fiscal encara 's ha quedat curt. Invoca l'article 162, párrafo primer, del Códich penal pera demanar la pena, y apreciant que no concorren circunstancias atenuantes ni agravantes en la comissió del delicté (ll), le pena allí senyalada es de vuyt anys y un dia a deu de presari y de cinchcents a cinchmil pessetas de multa.

No donguem lo coll a torce ni fem la mla de comparas, y scabera aquesta farxa sustinguda per la forca.

La Campana de Gracia, manejant l'encens la setmana pasada ab motiu de la vinguda d'en Castelar a Barcelona, escriu lo següent:

«No vuldím ni es aquesta ocasió d'entretenirnos a desvanecer les calumnias que més d'una vegada s'han aixat en contra seva tendint a mermar se l'omaculada

reputació d'home públich, recte y CONSEQUENT EN SAS IDEAS.»

Que La Campana digui a Castelar orador eminent, llustre estadista, y fins gloria nacional de las més puras y legítimas, ho trobem molt posat en ordre, que algo tenen que dir y fer pel jefe d'un partit los soldats que 'l segueixen. Mes que 's diga consequent en sas ideas al reneget de la federació y al republicá exaltador de las glorias de la regencia borbónica y proclamador d' inescabible benevolencia al ministeri Sagasta, la veritat, algo més que inoportú, ho trobem ridícul y xavacá.

Si La Campana de Gracia fos capés d'acceptar una polémica ab nosaltres, si no conserrem encara aquella por ridícula y vanitosa de fer propaganda per un altre periódich catalá discutit ab ell, insistentment som proterri que en Castelar, com home públich durant son so' pel govern, fou, quan menos, INCONSEQUENT y INEPETE. Mes com ja 'ns consta que La Campana, igual ara que set anys enrera, té de refusar tota discussió ab La Tramontana per miserables temors de caràcter administratiu, nos contenem ab presentar-la al demand de se idólatra política y en fer constar que lo que ella 'n diu calumnias, tractantse d'en Castelar, son resultats que cadun disposat a probarli davant del tribunal de la opinió pública.

Ara pot continuar La Campana de Gracia fent orellas de mercader y cremant encara a son ídol, que a nosaltres nos té moltíssim senas cuidado.

Per tot arreu truu tua na lo caciquisme. Tals coses, conexas y conexas están fent los caciques de Sitges, importants en l'Ajuntament d'aquella vila, que varios vegades han presentat una denuncia al governador civil de la provincia demanant que s'examine la administració de consinsos de cala vila en particular y tota la gestió administrativa d'aquell Ajuntament en general.

Suposo que 'l Sr. Antuñez accedirá a la petició de aquells valhins que sembla que tan sols demanen més moralitat en la administració.

Mes lo que si duplo es que 's sirjatenta se pugan sortir ab la seva de posar los peus a reptilo al caciquisme, y no perque la rahó 's fali, sino per la influencia que sempre 's caciques tenen en las altas esferas dels gobiernos.

Y ja se sab que a Espanya, en tenim d'acudir a las sue torturas, val més tindre influencia que tindre rahó. Lo que han de fer a Sitges es guardar-se al pap las ma'lletes dels caciques.

Y saldar comptes lo dia que 's presenti la ocasió.

Sembla ja la canot del enfadado aixó de las reformas militars, que de tant sentir sempre 'l mateix ja un hi agafa fastich.

Si ara 's fan, si ara no 's fan; si ara amensasen en Martínez Campos ab anarsen de la fusió y fer un nou partit, si ara en Casola amensasen ab pitjors coses dilhent que ho tira tot a rodar si no 'l complautes; y aixís estavem, aixís aixím y posar aixís estavém, y embolica que fa fort y la professó de las miserias política va per dintre.

Y després de tot, de qué 's tracta? Senzillament de las rivalitats de dos generals. Alló dels interessos del exércit, la patria, etc., etc., tot son felonias. Aquí no hi ha més sino que 'n Martínez Campos y en Casola no 's poden veure, estant gelós cada un del partit que 'l altre pugue tindre sobre 'l exércit, sobre tot en Martínez Campos de la popularitat quateralera de son rival.

Y per duas enemistats personals balla 'l ministeri, ballen las Cortes, balla la nació.

Y no 's té d'acabar aquesta vergonya de que tothom siga ballant dels barateros d'Espanya!

Sent molts lo que 'ns han escrit preguntantnos si acceptarim treballar pel Almanach de La Tramontana per l'any 1889, prútim a publicar, a tots debím contestar que sí, si be convé molt que lo que esvihin siga ab preferéncia curt y ben condensat en tot lo possible, pero que hi pugan cabre més treballs y tinga més variació.

Lo temps de que poden disposar pera enviar treballs pel Almanach, es tot lo mes d'Octubre corrent.

En lo banquet donat al palau real de Madrid en honor del rey de Portugal, cridavem molt la atenció la riquesa de las joyas que lluhian la reina regent, la infanta Isabel y las demás senyoras.

No ho dupto gens. En cambi al poble no més li crida la atenció la miseria del qui treballant arrastradament deu 5 dotas horas al dia no té pera menjar ni abrigar-se.

Y vuyase lo uno por lo otro; poden dir a palacio.

Per més esforços que han fet los possibilistas, la arribada d'en Castelar a Barcelona ha distat molt de provocar 'l entusiasme popular de la d'en Pi y Margall. A pesar de que no 's pert ripi per exhibir al jefe possi-

